

Afgørelser – Reg. nr.: 03175.00

Fredningen vedrører: Bjørnkær, Klåbygård Skov -
Ophævet

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 17-11-1964

Fredningsnævnet 02-12-1963

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET>

IKKE FREDET

INDHOLDSFORTEGNELSE

- Kendelse af 17/11 1964 [ofn - 1720/63] om ophævelse af
- Kendelse af 2/12 1963 [nævnt] om fredning af mose og mindre skov,

571 RIBE

1112 I SV

MATRIKELFORTEGNELSE

(ajour pr. 2/12 1963)

~~Fredningen~~ omfatter (helt eller delvis) følgende matrikelnumre:

1g, 1r, 2a, 2n, 3a, 4n, 5a, 5y, 6x, 6y, 7b, 7l, 8ai, 9d, 9t,
11a, 12b, 12k, 12ø, 12ab, 12ac, 13a, 13b, 14d, 14s, 15e, 15g,
16a, 16m, 17a, 18i, 18y, 19z, 19æ, 20a, 20b, 20n, 21e, 33a,
51b, 72r, 73o, 74a, 76v, 77a, 77t, 78o, 79a, 81y, 83o, 83t,
84g, 84y, 94a, 115 V. Vedsted By, V. Vedsted
1a Klåbygård, Ribe

(Gældende) matrikulært kortbilag: til k. af 1963

Se også REG. NR.:

K E N D E L S E

afsagt den 2. december 1963

af

Fredningsnævnet for Ribe Amtsrådskreds

vedrørende

fredning af en del af Bjørnkær og Klåbygård skov i

VESTER VEDSTED OG

RIBE DOMKIRKE SOGNE

OPHÆVET ved og citeret fuldt ud i Ofn. k. af 17/11 1964

OVERFREDNINGSNÆVNET>

3175

17/11-1964

U D S K R I F T

a f

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL.

År 1964, den 17.november, afsagde Overfredningsnævnet
sålydende

k e n d e l s e

i sag nr. 1720/63 angående fredning af en del af Bjørnkær og Klåby-
gård skov i Vester Vedsted og Ribe Domkirke sogne.

Fredningsnævnet for Ribe amtsrådsreds har den 2.december
1963 afsagt sålydende kendelse:

"Ved brev af 14.juni 1962 anmodede Danmarks Naturfrednings-
forening, foranlediget af planer om afvanding af Bjørnkær mose med
tilstødende lave arealer, fredningsnævnet for Ribe amtsrådsreds om,
at der rejstes fredningssag for det nordligste Bjørnkær, Sønder Fa-
rup hede og den lille skov syd for Klåbygård.

I Naturfredningsforeningens brev hed det bl.a.:

"De pågældende arealer udgør et yderst værdifuldt ekskur-
sionsområde for skoler og seminarium i Ribe.
Bevarelsen af arealernes nuværende tilstand må også tillægges
landskabelig betydning.

Den del af Bjørnkær, der ønskes fredet, afgrænses mod
syd af en markvej løbende på en dæmning, der er en tilbageblevet,
tildels forhøjet, rest af jordoverfladen efter tørvegravningen.
Skulle en vandstandssænkning finde sted syd herfor, vil denne dæm-
ning vel nok holde vandet tilbage på nordsiden. En fredning af

denne del af mosen vil således ikke i nævneværdig grad virke forstyrrende på gennemførelsen af landvindingsprojektet.

Dette mosestykke ligger i det store hele ubenyttet hen, bortset fra nogle få små partier med vedvarende græsning. De gamle tørvegrave er delvis vandfyldte og mere eller mindre under tilgroning.

Vegetationen er meget artsrig.

Sønder Farup hede er for en stor dels vedkommende tilplantet med nåletræer og under plov. Tilbage som hede findes et mindre parti på Bjørnkørs nordside samt et større stykke stødende op til Tradsborg Plantage. På dette nordlige stykke findes nogle temporære småsøer i lavningerne. Det er oplyst, at en jernalderbebyggelse, det gamle Ribe, sandsynligvis findes under Sdr.Farup hede.

Klåbygård skov. Træbestand og bundflora i denne skov fremtræder med en for egnen utypisk artssammensætning og frodighed, et forhold, der må skyldes, at skoven står på et underlag af kalkrigt ler, i hvilket der er mergelgrave øst for skoven. Tilsyneladende er driftsformen i skoven plukhugst med selvforryngelse."

Naturfredningsforeningens naturvidenskabelige udvalgs sekretær, cand. mag. Søren Ødum, har vedrørende vegetationen i brev af 11.juni 1962 bl.a. oplyst følgende:

"Bjørnkær: På de højere partier mellem gravene dominerer *Salix cinerea* samt i mosens østlige ende tillige *S. pentandra*. *Myrica* forekommer i store bestande, og af dominerende urteagtige kan nævnes *Equisetum fluv.*, *Typha lat.*, *Calamagrostis can.*, *Menyanthes*, *Caltha*, *Filipendula*, *Peucedanum*, *Baldingera*, *Phragmites*,

Rumex lapath., Cirsium palustre, Comarum, Carex sp.sp., og i vandhullerne Hottonia, Potamogeton natans, Utrichularia vulg. og Nymphaea. På overgangen til heden i mosens nordkant findes meget Narthecium, Drosera, Scirpus caesp og mosser. Et betydeligt antal arter forekommer ud over de her nævnte.

Klåbygård skov: Skovtypen minder mest om de frodigste partier i Draved. Middelhøj eg dominerer, og desuden forekommer lind, ask, rødell og i udkanten bøg. Næsten overalt er der underskov af hassel. Af andre træagtige forekomster kan nævnes ribs, lonicera, tjørn, røn, vedbend, brombær og hindbær. Bundfloraen domineres af anemone, ficaria, ajuga, mosebunke, milium, calam.can., stellaria hol., luzula og iris. Desuden findes oxalis, majanthemum, convallaria, paris, polygomatum, athyrium, sanicula, orchis mascula, aegopodium m.fl."

Naturfredningsforeningens påstand går i hovedtræk ud på at bevare status quo under henvisning til en af skoleledere i Ribe, som repræsentanter for Ribe Katedralskole, Ribe Statsseminarium og andre af byens skoler afgivet udtalelse, hvori det bl.a.hedder:

"Det betragtes i de undervisningsministerielle undervisningsvejledninger mere og mere som en selvfølge, at der i undervisningen i biologi skal lægges vægt på, at eleverne får lejlighed til at foretage selvstændige iagttagelser på levende materiale ude i naturen, og at eleverne opdrages til at forstå den dybere betydning af naturfredede områder som nødvendigt led i et i øvrigt industrialiseret agrar- og bysamfund.

Med den sænkning af vandstanden som af hensyn til landbru-

get er foretaget flere steder i Ribes omegn har biologiundervisningen her blot i det sidste ti-år mistet en række gode ekskursionsmål.

Det er rigtigt, at en del biologiske iagttagelser kan foretages på dyrkede marker, men da vore kulturplanter væsentlig er steppeplanter, bliver landbrugsjorden ("kultursteppen") nødvendigvis ensformig og artsfattig. Småpletter af udyrket, mere eller mindre oprindeligt landskab har derfor pædagogisk set vidtrækkende betydning for at forstå livet og dets love.

Det skal i al korthed nævnes, at Sønder Farup hede udmærker sig ved kontrasten i floristisk henseende på lyngheden og de derværende temporære søer, Bjørnkjær mose ved sin rigdom på planterarter - heriblandt de tre insektædende slægter - og stubbe af fastlandstidens afbrændte fyrretræer samt Klåbygård skov ved sin meget varierede bundflora under en artsrig bevoksning af buske og træer. Alle tre felter huser mange fugle og en rigdom af lavere dyrearter.

Området benyttes derfor meget af byens skoler og seminarium - for seminariets vedkommende ugentlig i sæsonen - og det må hilses med glæde om dette meget anvendte og nærliggende studieområde kunne få lov til at bestå som en lille studieøase i et iøvrigt kultiveret landskab."

Fredningsforslaget omfattede oprindeligt helt eller delvis følgende matr.nr.e.:

1 e, 1 o, 1 p, 1 q, 1 r, 1 n, 1 t, 1 ac, 2 a, 2 b, 2 n, 3 a, 3 b, 3 u, 3 y, 3 æ, 4 a, 4 n, 4 s, 4 t, 4 aq, 5 a, 5 m, 5 y, 5 aa, 5 ae, 6 v, 6 x, 6 y, 6 ag, 7 b, 7 c, 7 l, 7 z, 7 aa, 8 m, 8 ai, 8 al, 8 am, 9 k, 9 d, 9 t, 11 a, 11 h, 11 t, 11 u, 11 p, 11 ab, 12 b,

12 k, 12 ø, 12 aa, 12 ad, 12 ac, 12 ai, 12 av, 12 ak, 12 bf, 13 a, 13 b, 13 k, 14 d, 14 f, 14 k, 14 s, 14 v, 14 x, 15 e, 15 g, 15 y, 15 ab, 15 ac, 16 a, 16 l, 16 m, 16 y, 17 a, 17 o, 17 u, 17 r, 18 i, 18 z, 18 y, 19 z, 19 æ, 19 am, 20 a, 20 b, 20 n, 20 v, 21 o, 21 e, 21 aa, 21 ab, 23 b, 24 i, 25 d, 33 a, 33 e, 33 f, 38, 48, 51 d, 51 f, 51 g, 51 h, 51 i, 51 b, 71 m, 72 n, 72 o, 72 p, 72 q, 72 r, 73 o, 73 p, 73 q, 73 æ, 74 a, 74 h, 74 i, 74 v, 74 ac, 75 a, 75 n, 76 v, 76 af, 77 a, 77 m, 77 æ, 77 t, 77 ab, 78 o, 78 m, 79 a, 79 e, 79 i, 80 a, 80 n, 81 b, 81 y, 81 x, 81 am, 81 an, 83 m, 83 o, 83 t, 84 q, 84 y, 84 ac, 87 f, 94 a, 94 f, 115, Vester Vedsted by og sogn, 1 z, 29 z, 45 d, 51 b, 37 n, 29 e, 29 æ, 29 s, 29 y, 1 o, 1 u, 11 b, 11 z, 36 p, 37 p, 7 p, Sønder Farup by, Vester Vedsted sogn, og 1 a og 1 k, Klåbygård, Ribe Domkirke landsogn.

Den detaljerede fredningspåstand for området, der senere er ændret, jfr. nedenfor havde i sin oprindelige udformning følgende ordlyd:

"Som agerjord må kun anvendes de til dette formål hidtil benyttede jorder. Græsning skal være tilladt i samme omfang som hidtil.

Opførelse af bygninger må kun finde sted i tilknytning til allerede eksisterende bebyggelse og kun til landbrugsformål.

Opstilling af boder, skure, master el.a. skæmmende indretninger må ikke finde sted. Camping skal ikke være tilladt. Bilophugningspladser må ikke etableres.

Terrænformerne må ikke ændres, således skal mergelgravning eller tørvegravning ikke være tilladt.

På arealerne må ikke henkastes affald.

Afvanding i mosen, på hedearealerne eller i Klåbygård skov må ikke foretages.

Yderligere tilplantning af Sønder Farup hede må ikke finde sted. På de endnu frie hedearealer tillades oprykning af selvsåede nåletræer. I Klåbygård skov skal driftsformen være sparsom plukhugst og naturlig selvforyngelse; indplantning af nåletræer må ikke foretages. Lindetræerne bør i videst muligt omfang søges bevaret.

Påtaleret tillægges naturfredningsnævnet og Danmarks Naturfredningsforening."

Ved brev af 6.september 1962 har Det danske Hedeselskabs Grundforbedringsvirksomhed (Tønder-afdelingen) foreslået en ændring af den projekterede afvanding af Bjørnkær mose, samt anmodet Naturfredningsforeningen om, at et nærmere afgrænset hjørne i den sydvestlige del af mosen må udgå af fredningsforslaget. Naturfredningsforeningen har herefter ved brev af 11.oktober 1962 anbefalet den af Hedeselskabet foreslåede ændring af landvindingsprojektet, idet dette forslag i høj grad tilgodeser bestræbelserne for at bevare en høj vandstand i den del af mosen, der er omfattet af nærværende fredningssag. Foreningen har derhos imødekommet Hedeselskabets ønske om, at det ovenfor omtalte område udgår af fredningsforslaget.

I erklæring af 19.marts 1963 har Naturfredningsrådet under henvisning til naturfredningslovens § 12 afgivet følgende udtalelse:

"Det område hvorom sagen drejer sig indeholder på et lille areal en usædvanlig mængde forskellige biotoper. Sønder Farup hede ligger på diluvialsand, medens skoven syd for Klåbygård ligger på

kalkrigt ler. Det er derfor ikke mærkeligt, at både heden og skoven såvel som den tilgrænsende mose viser et højt artsindhold. Lokalteter af denne type er meget sjældne i det sydvestlige Jylland. De her gennemførte hedefredninger ligger næsten alle på magert hedeslet-tesand ^{flyvesand} og/, og de få fredede egekrat og skovrester ligger på diluvialsand. Ved gennemførelse af den nu foreslåede fredning vil man derfor få sikret helt andre naturværdier end ved tidligere gennemførte fredninger, nemlig de sidste rester af rig hede og frodig skov i denne egn af Danmark. En vigtig brik i Danmarks vegetationsmosaik vil gå tabt, hvis dette områdes natur ødelægges.

Naturfredningsrådet må derfor finde det særdeles vigtigt, at den foreslåede fredning nyder fremme. Dens gennemførelse vil være af stor betydning såvel af hensyn til fremtidig forskning som af undervisningsmæssige hensyn, ikke mindst af hensyn til den undervisning, der er knyttet til Ribe Kathedralskole, seminariet og de kommunale skoler. Fra Ribe er udgået adskillige fremragende naturforskere, der har høstet inspiration i egnens rigt varierede natur. Naturfredningsrådet skal derfor udtale, at man fuldt ud kan tiltræde det i skrivelse af maj 1962 fra skolerne og seminariet i Ribe anførte, ligesom man kan tiltræde det anførte i den sagen vedlagte udtalelse af cand. mag. S. Ødum. Under henvisning til naturfredningslovens § 12 skal rådet udtale, at man må tillægge fredningens gennemførelse væsentlig interesse i naturvidenskabelig og undervisningsmæssig henseende.

Naturfredningsrådet kan tiltræde, at fredningen gennemføres som foreslået med de ændringer, som fremgår af Danmarks

Naturfredningsforenings skrivelse af 11. oktober f.å. og af foreningens udtalelser på nævnsmødet den 25. f.m. Dog skal Naturfredningsrådet bemærke, at man med hensyn til afgrænsning øst for skoven syd for Klåbygård skal henstille, at der her etableres en fredet bræmme på nogle få meter, således at afgravningen langs skoven ikke kommer til at skade træbestanden. Rådet kan tilslutte sig, at den kommende mergelgrav får en hældning på 45° langs en grænse fra ca. 4 m fra skovbrynet.

Der bør efter rådets opfattelse efter fredningens gennemførelse føres kontrol med vegetationens udvikling, især i skoven og på heden. Rådet vil undersøge muligheden for, at træbestand og bundfloratyper i skoven kan blive karteret, således at man fremover nøje kan følge udviklingen og anvise evt. fældninger og udtyndinger. Under hensyn til fredningens karakter skal rådet henstille, at dette får påtaleret. Rådet skal endelig henstille, at der rettes henvendelse til Nationalmuseet vedrørende den evt. jernalderbebyggelse på heden. Såfremt en sådan bebyggelse findes på det fredede område, bør evt. udgravninger kun kunne ske efter samråd med fornøden botanisk sagkundskab."

I brev af 8.april 1963 har statens tilsynsførende med de private skove i Ribe amt, overlitfoged Bojesen, udtalt følgende om Klåbygård skov:

"Den i sagen nævnte skov syd for Klåbygård er fredskov.

Den ny ejer er i de første 10 år efter købet undergivet de i lov nr. 164 af 11.maj 1935 om skove, § 11, givne bestemmelser vedrørende hugsten, og der findes ikke yderligere strenge bestemmelser

vedrørende løvskov i Vestjylland. Skovtilsynet vil ikke kunne nægte ejeren tilladelse til at drive skoven forstligt og til eventuelt at forynge en del af skoven med nåletræ.

Det er tvivlsomt, om ejeren af skoven vil kunne få landbrugsministeriets tilladelse til på et senere tidspunkt at rydde skoven for at udnytte de underliggende mergelforekomster, men skulle en sådan tilladelse eventuelt kunne opnås, vil det formentligt i hvert fald blive forlangt, at der som erstatning for den ryddede fredskov skal tilplantes et vederlagsareal, der er noget større end den gamle skov, et andet sted på Klåbygårds jorder."

I brev af 20. april 1963 har Nationalmuseets fredningskontor for Jylland afgivet erklæring om de historisk-arkæologiske interesser i evt. fredning af Sdr. Farup hede.

I brev af 21. november 1963 har Fredningsplanudvalget for Ribe og Ringkøbing amter bl.a. udtalt:

"De pågældende arealer er besigtiget af fredningsplanudvalgets sekretariat, og man er bekendt med de for vestjylland ganske specielle geologiske forhold på stedet, og at disse forhold atter betinger den egenartede vegetation.

På grundlag heraf finder man det ønskeligt, at de nævnte områder fredes."

Fredningsnævnet, der under behandlingen af denne sag består af dommer Poul Buch, Varde, amtsrådsmedlem, sognerådsformand, Alfred Jeppesen, Ølgod, gårdejer Svend Troelsen, Vester Vedsted, og førstelærer H. Rudbeck, Øster Vedsted, har behandlet sagen på behørigt indvarslede møder den 25. februar, den 29. april og den

29. juli 1963, hvortil samtlige lodsejere og andre interesserede har været indkaldt, og hvor tillige repræsentanter for Danmarks Naturfredningsforening, Fredningsplanudvalget for Ribe og Ringkøbing amter, Ribe amtsråd, Ribe amts vejvæsen, Vester Vedsted sogneråd m.fl. var mødt.

Ribe kommune har været indvarslet, men har ikke været repræsenteret på møderne.

Nævnet har endvidere behandlet sagen internt den 18. november 1963, og har foretaget indgående besigtigelse af de interesserede arealer.

Nævnet har under sagens behandling haft teknisk bistand af landinspektør Gunnar Jessen, Varde, og af sekretær Jørgen Andersen, Fredningsplanudvalget, Ringkøbing.

Under sagen er der over for nævnet fremsat en lang række protester mod den foreslåede fredning. En række lodsejere har således gjort gældende, at de ønsker at sælge deres arealer til staten, i stedet for at få disse behæftet med fredningsdeklaration.

Landsretssagfører Hjerrild, Ribe, har for ejeren af Klåbygård m.m., direktør, civilingeniør Vagn Rahbek i flere skriftlige indlæg, som er uddybet nærmere på nævnets møder, fremsat en række betragtninger, der i hovedtræk går ud på følgende:

Fredningsforslaget påstås afvist for så vidt angår samtlige arealer, der henhører under Klåbygård. Særligt påstås den foreslåede fredning af Bjørnkær mose nægtet fremme i det omfang, hvori den bestående vandspejlskote opretholdes. Endvidere protesteres der særligt imod fredningsforslagets påstand om, at undervisnings-

institutioner får adgang til de fredede områder uden tilladelse af ejeren. Til belysning heraf har landsretssagfører Hjerrild indhentet erklæringer fra skolerne og statsseminariet i Ribe om, i hvilket omfang der i de sidste 3 år har været foretaget ekskursioner med undervisning for øje til Klåbygård skov.

I erklæring af 30.april 1963 fra lektor Lennart Edelberg, Ribe Katedralskole, udtaler denne bl.a.:

.....
.....

"2. mellem Klåbygårdskov, Sdr.Farup hede, Bjørnkær mose.

.....

Efter den nye skoleordning omlægges 1. og 2. mellems ekskursioner til 1., 2. og måske 3.real.

Indtil 1953 benyttedes Vestereng, Kilen og Gåsekrog vest for Varming til undersøgelse af vegetation på fugtig eng eller mosebund. En vandstandssænkning ændrede imidlertid fuldstændig den alsidige vegetation i retning af det monotone. Heldigvis har Bjørnkær mose ligget så nær, at den har kunnet yde en tiltrængt erstatning for det tabte.

Ovennævnte ekskursioner er de faste, hvori den samlede klasse deltager. Dengang vi havde parallelklasser var ekskursionerne flere, men pr. elev det samme.

Derudover kommer småekskursioner med smågrupper af elever uden for skoletiden. For mit vedkommende havde jeg derfor fra proprietær Rødslet, som selv ca. 1952 indviede mig i områdets herligheder og inviterede os til at benytte området, en mundtlig, generel

tilladelse til at færdes i den højst ejendommelige og for vore
kanter mærkeligt frodige Klåbygård skov.

"Een gang om året", bliver altså svaret."

.....
.....

I erklæring af 1.maj 1963 fra seminarielærer Stig Askgård,
Ribe, udtaler denne bl.a.:

.....
.....

"Angående Klåbygård skovs betydning som botanisk studie-
objekt.

Seminariets elever føres regelmæssigt til denne skov på
vore botaniske ekskursioner. Præparandklassen, 1.klasse og 2.klasse
besøger skoven årligt 2 á 3 gange på ture under vejledning. Mange
særligt interesserede elever gentager turene på egen hånd. Denne
trafik har vi hidtil haft tilladelse til af ejeren.

Hertil kommer at linieelever, d.v.s. elever med naturhi-
storie som speciale, har udnyttet skovens flora ved selvstændigt
arbejde med besvarelse af de dem stillede botaniske opgaver.

Det ovenfor anførte gælder for de sidste 3 år og længere
tilbage i tiden."

I brev af 25.maj 1963 fra skoleinspektør A. Kjær Larsen,
Valdemarskolen, Ribe, udtaler denne:

"I besvarelse af Deres ærede forespørgsel vedr. Klåbygård
skov skal jeg oplyse, at der her fra skolen ikke har været foreta-
get ekskursioner til denne. Vi er interesserede i Bjørnkær mose,

hvorfra vi har hentet botanisk materiale, men endnu ikke foretaget ekskursioner til."

Endelig har skoleinspektør Tophøj, Bispegades skole, Ribe, i brev af 31.maj 1963 meddelt:

"At Bispegades skole indtil nu har anvendt Klåbygård skov en gang om året, men at skolen i stigende grad, efter at den er udbygget med realafdeling, vil have interesse af området."

Formanden for Vestjyllands Mergelforsyning, gårdejer Trier Høj, har bl.a. insisteret på, at udnyttelsesmuligheden for mergelgravning på matr.nr. 1k bevares helt ind til skellet imod skoven og har forbeholdt selskabet erstatning, såfremt dettes fornævnte påstand ikke kan tages til følge.

I brev af 15.marts 1963 har Ribe amts vejinspektorat bl.a. taget forbehold over for Naturfredningsforeningens påstand med hensyn til et nærmere angivet areal i den sydøstlige del af Bjørnkær mose, der muligt vil blive berørt af en planlagt hovedvejsforlægning for hovedvej A 11.

Efter at ingeniør List Christensen, Ribe, som medejer af matr.nr. 7p m.fl., Sdr. Farup hede, har oplyst, at nogle igennem adskillige år forberedte planer om tilplantning af heden stod i begreb med at blive realiseret, og efter at Naturfredningsforeningen på grundlag af det iøvrigt under sagen passerede havde besluttet også på anden måde at begrænse fredningspåstanden, har foreningen i breve af 6.juni, 12.juli og 10.august 1963 udformet den endelige påstand således, at denne i forhold til den oprindelige påstand nu fremtræder med følgende ændringer:

1. Grænsen for fredningsområdet øst for Klåbygård skov flyttes til skovens østgrænse under forudsætning af, at Vestjyllands Mergelforsynings grav på matr.nr. 1 k i siden ind imod skoven får en maksimal hældning på 45° for at undgå udskridninger.
2. De imellem skoven og mosen værende landbrugsarealer, tilhørende direktør Rahbek, udgår.
3. Fredning af matr.nr. 45 d, 42 h, 51 b, 27 n, 29 z, 1 z, 11 z, 36 p, 5 t, 37 p og 7 p, Sdr. Farup hede frafalder.
4. Da formålet med fredningen af Klåbygård skov er at bevare denne som eutrof egeblandingsskov, må følgende forskrifter anses som nødvendige:

"Grøftning og afvanding må ikke finde sted.

Partiel renafdrift og indplantning af nåletræer må ikke finde sted.

Skovbrynet mod vest må ikke nedhugges eller tyndes.

Pletvis hugst er tilladt, og hvor naturlig selvforryngelse svigter, må efterplantning med stilkeg, rødell eller ask finde sted.

Underskoven af hassel må, såfremt den trykker eller hindrer de unge træers opvækst, nedhugges pletvis, men ikke fjernes totalt.

De til skovens pasning nødvendige veje må anlægges og udbedres.

For at sikre skovbrynet mod udskridning og stærk dræning i forbindelse med mergelgravning i skovens nærhed fastlægges fredningsgrænsen til 4 m fra skovbrynet i hele skovens omkreds.

Forstlige indgreb i skoven herudover må kun ske i samråd med Naturfredningsrådet og Danmarks Naturfredningsforening."

Fredningsforslaget omfatter herefter helt eller delvis følgende ejendomme:

Navn	matr.nr.	ejerlav	fredningsareal ca.ha.
Andersen, Adolf	81 y	V. Vedsted	0,60
Andersen, Andreas	33 a	-	0,49
Andersen, Arne Nissen	6 y	-	0,61
Andersen, Jens Chr.	12 b	-	0,38
Andreasen, Nis Bastian	79 a	-	0,51
Andreasen, L.Andreas	20 a	-	1,07
Beck, Martin A.	51 b	-	0,36
Brink, Jørgen Christian	115	-	1,38
Christensen, Andreas	1 r, 4 n	-	0,78
Christensen, Jens Jepsen	5 a	-	0,60
Ditlefsen, Hans	15 e	-	0,32
Feddersen, Marinus	20 n	-	0,29
Hansen, Sv. Puggård	9 d	-	0,58
Hvass, Henrik	77 a	-	0,38
Juel, Niels	8 ai	-	0,38
Klåby, Hans Klausen	3 a	-	0,61
Klausen, Villy Kulmbach	83 t, 84 q	-	0,80
Legård, Kristian	17 a	-	0,26
Madsen, Ejner	13 a	-	0,29
Madsen, Oskar	13 b	-	0,35
Madsen, Markus	9 t, 20 b	-	1,05

Navn	matr.nr.	ejerlav	fredningsareal ca. ha.
Nielsen, Hans Jørgen	7 l	V. Vedsted	0,50
Nielsen, Vilhelm Friis	16 a	-	0,34
Okholm, Alf	74 a	-	0,71
Okholm, Bent	2 a, 2 n	-	0,67
Pedersen, Elias	76 v	-	0,82
Pedersen, Kai	16 m, 84 y	-	0,38
Pedersen, Hans	18 y	-	0,33
Petersen, Anna Marie M.	7 b	-	0,85
Poulsen, Anton	83 o	-	0,66
Rahbek, Vagn	12 k, 21 e, 14 s, 1 q, 15 g, 5 y, 78 o, 12 ø og 72 r.	-	10,90
Rahbek, Vagn	1 a	Klåbygård	10,00
Rosendahl, Frode	12 ac	V. Vedsted	0,40
Steffensen, Åge	74 v, 77 t	-	1,89
Sørensen, Knud	14 d	-	0,33
Sørensen, Verner	73 o	-	1,48
Thun, Verner m.fl.	19 æ	-	0,86
Troelsen, Svend Beier	12 ab	-	0,30
Troelsen, Kristian	11 a	-	0,42
Warming.			
Truelsen, Arne	19 z	-	0,64
Villadsen, Anna Kathrine	94 a	-	0,57
Villadsen, Oluf Emanuel	18 i	-	0,22
Vind, Hans	6 x	-	0,55

Arealerne for de enkelte matrikelnumre er beregnet af landinspektør Gunnar Jessen, Varde, på grundlag af en kopi af matrikelkortet i målforhold 1: 4000.

Med bemærkning, at forlig ikke har kunnet opnås for nævnet, går lodsejernes erstatningskrav og øvrige påstande i korthed ud på følgende:

- a. 22 lodsejere, hvis ejendomme er omfattet af det endelige fredningsforslag, har tilbudt at afstå deres arealer til staten til en pris af 1.000 kr. pr. ha.
- b. Direktør Rahbeks endelige erstatningskrav, der er udformet af landsretssagfører Hjerrild i brev af 29. juli 1963, omfatter:

1. Erstatning for ikke at måtte udnytte den under skoven - ca. 20 tdr. land - værende mergelmængde - 20 tdr. land á 30.000 kr. beregnet efter en mergelmængde til en pris af 0,60 kr. pr. m³ 600.000 kr.

Flytning af skoven ÷ 20.000 -

Værdier af skoven til forstmæssig

brug er ifølge skovrider Iversens

vurdering 55.573 kr.

+ jordværdien 60.000 -

115.573 kr.

2. Erstatning for gene med færdsel på de af fredningen omfattede arealer, herunder den skade færdselen vil forvolde på Faunaen, da færdselen for en stor del formentlig vil ske i yngletiden

+ 25.000 kr.

transport: 605.000 kr.

	transport	605.000 kr.
3. Erstatning for fredning af heden 20td.land		
á 1.000 kr.		<u>20.000 -</u>
		<u>625.000 kr.</u>

Endvidere nedlægges påstand om godtgørelse
for de udgifter, fredningssagen har medført:

1. Rg. fra Hedeselskabet for undersøgelse af dræningen	70 kr.
2. Rg. fra Hedeselskabet for undersøgelse af mergelforekomsten	1.600 -
3. Rg. fra skovrider Iversen for undersøgelse og vurdering af skoven	<u>800 -</u>
	<u>2.470 kr.</u>

.....

- c. Lodsejerudvalget nedsat i anledning af landvindingsprojektet Bjørnkær moses afvanding har ved formanden Oskar Madsen påstået sig tilkendt 2.283 kr. 00 øre i erstatning som refusion af Det danske Hedeselskabs projekteringsudgifter.
- d. Andelsselskabet Vestjyllands Mergelforsyning har ved formanden, gårdejer Trier Høj, påstået sig tilkendt 9.120 Kr. 00 øre i erstatning for 15.200 m³ mergel á 60 øre pr. m³, samt refusion af 85 kr. 00 øre for afholdte udlæg til Hedeselskabet.
- e. Landmand Andreas Drangsfeldt har påstået sig tilkendt ialt 135 kr. for tabt arbejds løn og spildt ulejlighed i anledning af, at hans ejendom, skønt han har været tilvarslet til nævnets møder, ikke har været omfattet af fredningspåstandens areal.

Fredningsnævnet finder, at de af fredningsforslaget omfattede områder frembyder betydelig botanisk interesse, samt at områderne i betragtning af deres beliggenhed i forhold til omegnens skoler må antages at have stor undervisningsmæssig værdi. Herudover fremtræder arealerne omkring Bjørnkær mose med betydelig landskabelig skønhed. Da betingelserne i naturfredningslovens § 1 således findes at være opfyldt, vil det af Naturfredningsforeningens endelige påstand omfattede område bortset fra matr. nr. 33 e, 5 ag og 72 p, der delvis er opdyrkede landbrugsarealer og ikke naturligt henhører under det fredningsværdige område, og bortset fra et område af 4 m's bredde øst for skellet imellem matr.nr. 1 a og 1 k, være at frede efter påstanden som nædenfor nærmere bestemt og som afgrænset på vedhæftede kort. Arealet omfatter ialt ca. 45,9 ha.

Det fredede areal af V. Vedsted by afgrænses således:

Fra det nordøstlige hjørne af matr. nr. 2 n, Vester Vedsted by mod vest langs det nordlige skel fra matr. nr. 2 n, 115, 77 t, 74 v, 7 b, mod syd langs det vestlige skel for matr. nr. 7 b, til skellet mellem matr. nr. 12 k og 22 d, følgende dette skel mod nord til den sydlige side af den øst-vest gående markvej, derefter mod vest langs den sydlige side af nævnte markvej over matr. nr. 12 k, 72 r, 12 ø, 12 k, 78 o, 5 y, 15 g, 1 q, 14 s, og langs det nordlige skel for matr. nr. 21 e, derefter mod syd i skellet mellem nævnte matr. nr. 21 e, og matr. nr. 33 e, 5 ag, 33 e og 72 p, derpå mod nordvest langs det nordlige skel for matr. nr. 77 a, 74 a, 71, 94 a, 12 ab, 18 i, 6 x, 20 n, 16 m, 84 y, 83 o, 20 b og 19 z, derefter mod syd og langs det vestlige skel for matr. nr. 19 z,

til dettes sydskel, så mod øst langs med det sydlige skel fra matr. nr. 19 z, 20 b, 83 o, 84 y, 16 m, 20 n, 6 x, 18 i, 12 ab, 94 a, 7 l, 74 a, 77 a, 76 v, 2 a, 9 t, 33 a, 1 r, 79 a, 13 b, 81 y, 4 n, 8 ai, 12 b, 3 a, 11 a, 51 b, 14 d, 9 d, 17 a, 15 e, 5 a, 73 o, 19 æ, 20 a, 83 t, 84 q, 16 a, 20 a, 6 y, 18 y, 12 ac, 94 a, 7 b, 74 v, 77 t, 115 og 2 n, derefter mod nord langs det østlige skel for matr.nr. 2 n til udgangspunktet.

Det fredede areal af Klåbygård begrænses således:

Fra det sydlige skelhjørne mellem matr. nr. 1 a og 1 k, Klåbygård mod nord langs dette skel indtil fredskovgrænsen går mod vest, følgende denne grænse først mod vest og så mod syd til den støder til det sydlige skel for matr. nr. 1 a, derefter følgende dette skel mod øst til udgangspunktet.

Fredningens indhold:

Fredningsnævnet fastsætter følgende bestemmelser for områderne:

1. Hede- og mosearealerne:

Foreløbig bemærkes, at sagens behandling ikke har kunnet afvente statens stillingtagen til de af de 22 lodsejere fremsatte salgstilbud, med hvis indhold fredningsplanudvalgets sekretær er gjort bekendt.

Arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand og må ikke beplantes, opdyrkes, opfyldes eller afgraves. Henkastning af affald er forbudt. Bilkirkegårde må ikke etableres.

Arealerne må ikke bebygges. Opstilling af boder, skure, master, skilte eller andre skæmmende indretninger er forbudt.

Der må ikke opsættes hegn bortset fra nødvendige kreaturhegn.

Fredningen gør ingen indskrænkninger i lovlige jagttretigheder.

På foranledning af fredningsnævnet og Naturfredningsrådet kan der træffes de nødvendige foranstaltninger til bevarelse af de for området naturlige plantesamfund, herunder fjernelse af selvsåede træer og buske.

Der tillægges almenheden adgang fra hovedvej A 11 med ret til færdsel til fods og ophold på hele området. Al færdsel i området sker på eget ansvar og efter fredningsnævnets eventuelle anvisninger og ordensregler. Campering og bålænding er forbudt.

Arealerne må iøvrigt benyttes som hidtil. Kreaturgræsning, høslet, fiskeri, indsamling af bær og frugter samt biavlsvirksomhed, alt i samme omfang som forinden sagens rejsning, er fortsat tilladt. Mergel- og tørvegravning er ikke tilladt. Afvanding i mosen og på hedearealerne må ikke foretages.

Hvad angår det af amsvejvæsenet tagne forbehold om forlægning af hovedvej A 11 over en begrænset del af Bjørnkær mose bemærkes, at det omhandlede areal, der efter det af amsvejvæsenet oplyste, højst kan antages at andrage 3 ha af mosen, er af så ringe omfang, at nævnet ikke nærer betænkelighed ved at godkende en sådan begrænsning af det fredede område. Vejens placering som foreslået frembyder mulighed for at give forbipasserende trafikanter udsyn over de fredede arealer.

Fredningsnævnet har ved den nedenfor beskrevne erstatningsfastsættelse taget hensyn til områdets landskabelige værdi,

til at lodsejerne ved fredningen får udbetalt en samlet erstatning for deres jord uden hensyn til uvisheden med hensyn til mulighed for salg, og til at lodsejerne fortsat bevarer jorden til de bestående former for nytte.

2. Skovarealet (eutrof egeblandingsskov):

Med hensyn til det fredede områdes udstrækning imod øst bemærkes særligt, at denne naturligt må følge skellet mellem matr. nr. 1 a og matr. nr. 1 k, for hvilken afgrænsning almindelige nabo-retlige regler må være gældende.

Grøftning og afvanding må ikke finde sted.

Partiel renafdrift og indplantning af nåletræer må ikke finde sted.

Lindetræerne bør i videst muligt omfang søges bevaret.

Skovbrynet mod vest må ikke nedhugges eller tyndes.

Pletvis hugst er tilladt, og hvor naturlig selvforryngelse svigter, må efterplantning rød stilkeg, rødell eller ask finde sted.

Underskoven af hassel må, såfremt den trykker eller hindrer de unge træers opvækst, nedhugges pletvis, men ikke fjernes totalt.

De til skovens pasning nødvendige veje må anlægges og udbedres.

Lærere og/eller elever skal efter forudgående anmeldelse fra undervisningsanstalten have fri og uhindret adgang til færdsel i Klåbygård skov i undervisningsmæssigt øjemed.

Adgangen til skoven skal ske fra Roagervej ad den private vej til det nordvestlige hjørne af matr. nr. 1 k og herfra ad 1 m

bred sti langs matr. nr. 1 k's vestskel.

Med bemærkning, at ejendomsværdiansættelse til ejendomsbeskatningen inden for området gennemsnitlig andrager fra 0-50 kr. pr. ha, fastsætter fredningsnævnet under hensyn til det af lodsejerne fremførte og efter en bedømmelse af samtlige iøvrigt i betragtning kommende omstændigheder et erstatningsgrundlag på 100 kr. pr. ha for mosearealerne og 500 kr. pr. ha for arealerne nord for mosen. Herefter vil der kunne tilkendes de enkelte lodsejere følgende erstatningsbeløb for fredningen som foran beskrevet.

Matr.nr.	areal	ejernavn	erstatning.
V. Vedsted by ca. ha. og sogn.			
81 y	0,60	Adolf Andersen	60,00 kr.
33 a	0,49	Andreas Andersen	50,00 -
6 y	0,61	Arne Nissen Andersen	60,00 -
12 b	0,38	Jens Chr. Andersen	40,00 -
79 a	0,51	Nis Bastian Andreassen	50,00 -
20 a	1,07	L. Andreas Andreassen	110,00 -
51 b	0,36	Martin A. Beck	40,00 -
115	1,38	Jørgen Christian Brink	140,00 -
1 r og 4 n	0,78	Andreas Christensen	80,00 -
5 a	0,60	Jens Jepsen Christensen	60,00 -
15 e	0,32	Hans Ditlefsen	35,00 -
20 n	0,29	Marinus Feddersen	30,00 -
9 d	0,58	Sv. Puggård Hansen	60,00 -
77 a	0,38	Henrik Hvass	40,00 -

Matr.nr. V.Vedsted by og sogn.	areal ca. ha.	ejernavn	erstatning.
8 ai	0,38	Niels Juel	40,00 kr.
3 a	0,61	Hans Klausen Klåby	60,00 -
83 t og 84 q	0,80	Villy Kulmbach Klausen	80,00 -
17 a	0,26	Kristian Legård	30,00 -
13 a	0,29	Ejner Madsen	30,00 -
13 b	0,35	Oskar Madsen	35,00 -
9 t og 20 b	1,05	Markus Madsen	105,00 -
7 l	0,50	Hans Jørgen Nielsen	50,00 -
16 a	0,34	Vilhelm Friis Nielsen	35,00 -
74 a	0,71	Alf Okholm	70,00 -
2 a og 2 n	0,67	Bent Okholm	70,00 -
76 v	0,82	Elias Pedersen	85,00 -
16 m og 84 y	0,38	Kai Pedersen	40,00 -
18 y	0,33	Hans Pedersen	35,00 -
7 b	0,85	Anna Marie M. Petersen	85,00 -
83 o	0,66	Anton Poulsen	65,00 -
12 ac	0,40	Frode Rosendahl	40,00 -
74 v og 77 t	1,89	Åge Steffensen	190,00 -
14 d	0,33	Knud Sørensen	35,00 -
73 o	1,48	Verner Sørensen	150,00 -
19 æ	0,86	Verner Thun m.fl.	90,00 -
12 ab	0,30	Svend Beier Troelsen	0,00 -
11 a	0,42	Kristian Warming Troelsen	45,00 -
19 z	0,64	Arne Truelson	65,00 -

Matr.nr. V.Vedsted by og sogn.	areal ca. ha.	ejernavn	erstatning.
--------------------------------------	------------------	----------	-------------

94 a	0,57	Anna Kathrine Villadsen	60,00 kr.
18 i	0,22	Oluf Emanuel Villadsen	25,00 -
6 x	0,55	Hans Vind	55,00 -
12 k, 21 e,	10,90	Vagn Rahbek	5.450,00 -
14 s, 1 q,			
15 g, 5 y,			
78 o, 12 ø,			
72 r.			

En del af matr.nr. 1 a, Klåbygård, Ribe Domkirke
landsogn, af areal 10 ha, tilhørende direktør,
civilingeniør Vagn Rahbek, Ribe,

15.000,00 -

Ved fastsættelsen af denne erstatning har nævnet
lagt en arealpris på 1.000 kr. pr. ha til grund.
Herudover har nævnet ment at burde tilkende eje-
ren en erstatning på 5.000 kr. for ulemper i for-
bindelse med adgang til skoven i det af nævnet
iøvrigt fastsatte omfang. Det bemærkes, at nævnet
ved fastsættelse af ulempeerstatningen har taget
i betragtning, at der med den forventede udvikling
af undervisningsvæsenet i landsdelen må påregnes
i større omfang end hidtil at blive behov for ad-
gang til områder som det fredede.

Der findes ikke i det foreliggende
tilfælde at kunne tillægges ejeren noget beløb til

dækning af de ham i forbindelse med erstatningskravets beregning afholdte udgifter.

Ved erstatningsberegningen har nævnet bl. a. taget i betragtning, at der i en længere årrække og mindst i 10 år ikke består nogen mulighed for at udnytte de under fredskoven værende mergelforekomster, ligesom nævnet efter det oplyste må anse det for tvivlsomt, hvorvidt arealet med det konstaterede høje kalkindhold overhovedet vil kunne udnyttes til nåletræsbeplantning.

Ialt ca. 45,90 ha
=====

ialt 22.975,00 kr.
=====

Med hensyn til det af det nedsatte lodsejerudvalg for lodsejere omfattet af Hedeselskabets landvindingsprojekt rejste erstatningskrav bemærkes, at det ikke ses godtgjort, at de lodsejere, hvis ejendomme i anledning af fredningssagens rejsning udgår af landvindingsprojektet, vil være pligtige at udrede den af Hedeselskabet opgjorte andel af projekteringsudgifterne, hvorfor det af lodsejerudvalget rejste erstatningskrav, stort 2.283 kr. ikke kan tages til følge under denne sag.

Vedrørende det af Vestjyllands Mergelforsyning rejste krav om erstatning for indskrænkning i udnyttelse af mergelforekomster på matr. nr. 1 k Klåbygård bemærkes, at det nævnte matr. nr. ikke omfattes af fredningsområdet, jfr. foran, hvorefter fredningsgrænsen går i skellet mellem matr. nr. 1 a og 1 k ibd. Da nævnet ikke kan tage naboretlige spørgsmål under påkendelse, kan erstatningskravet ikke tages til følge. Af samme grund kan der ej

heller tilkendes selskabet erstatning for udlæg til Hedeselskabets undersøgelser.

Med hensyn til det af landmand Andreas Drangsfeldt krævede erstatningsbeløb på 135 kr. for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med møde for nævnet bemærkes, at indkaldelse af klageren til nævnets første møde er sket i henhold til den af rekvisrenten udarbejdede lodsejerfortegnelse, hvorfor nævnet ikke har haft mulighed for at forudse, at klagerens areal senere ville udgå af det fredede område. Klagerens krav kan herefter ikke tages til følge.

Det bemærkes, at erstatningerne er udregnet på grundlag af matrikelkortets arealangivelser.

Erstatningerne, der forrentes med 5% årlig fra kendelsens dato, udbetales til de foran anførte ejere.

Erstatningerne udredes som nedenfor bestemt.

Kendelsen vil være at tinglyse på de nedenfor anførte ejendomme med prioritet forud for al pantegæld.

Påtaleret tilkommer Naturfredningsrådet, Danmarks Naturfredningsforening og Fredningsnævnet for Ribe amtsrådskreds.

Repræsentanter for de pågældende institutioner har efter forudgående anmeldelse til enhver tid adgang til skoven."

Konklusionen er sålydende:

"Ejendommene matr. nr. 1 q, 1 r, 2 a, 2 n, 3 a, 4 n, 5 a, 5 y, 6 x, 6 y, 7 b, 7 l, 8 ai, 9 d, 9 t, 11 a, 12 b, 12 k, 12 ø, 12 ab, 12 ac, 13 a, 13 b, 14 d, 14 s, 15 e, 15 g, 16 a, 16 m, 17 a, 18 i, 18 y, 19 z, 19 æ, 20 a, 20 b, 20 n, 21 e, 33 a, 51 b,

72 r, 73 o, 74 a, 74 v, 76 v, 77 a, 77 t, 78 o, 79 a, 81 y, 83 o, 83 t, 84 q, 84 y, 94 a, 115 Vester Vedsted by og sogn, samt matr. nr. 1 a Klåbygård, Ribe Domkirke landsogn, fredes som ovenfor bestemt og som afgrænset på vedhæftede kort.

I erstatning udbetales til lodsejerne de ovenfor nævnte beløb, ialt 22.975 kr. med renter 5% årlig fra kendelsens dato.

Af erstatningen udredes tre fjerdedele af statskassen. den sidste fjerdedel udredes af Ribe amtsfond og de i amtsråds kredsen beliggende købstadkommuner efter folketal i henhold til den senest offentliggjorte folketælling."

Kendelsen er i medfør af naturfredningslovens § 19, stk. 3, indbragt for Overfredningsnævnet, hvorhos den er påanket af direktør, civilingeniør Vagn Rahbek, Ribe, som ejer af matr.nr. 12 k, 21 e, 14 s, 1 q, 15 g, 5 y, 78 o, 12 ø og 72 r, alle Vester Vedsted by og sogn, samt en del af matr. nr. 1 a Klåbygård, Ribe Domkirke landsogn. Desuden har Ribe amtsråd påanket kendelsen for så vidt angår den deri fastsatte fordeling af udgifterne ved erstatningsbeløbenes udredelse.

Overfredningsnævnet har den 1.juli 1964 besigtiget arealerne og har herunder forhandlet med den ankende lodsejer og dennes advokat, landsretssagfører Hjerrild, samt med repræsentanter for amtsrådet, Fredningsplanudvalget, Naturfredningsforeningen, Naturfredningsrådet, Skovtilsynet og Hedeselskabet.

principalt

Landsretssagfører Hjerrild har for Overfredningsnævnet / nedlagt påstand om fredningens ophævelse og subsidiært fremsat krav om erstatning i det væsentlige på linie med de for fredningsnævnet

fremsatte krav, herunder godtgørelse af udgifter til undersøgelser af mergelforekomster, for vurdering af skovens forstlige værdi samt til advokatbistand.

Efter Overfredningsnævnets opfattelse er de af fredningen omfattede skov-, hede- og mosearealer ikke af en så stor almen interesse, at der findes at være tilstrækkelig anledning til at gennemføre fredningen. Denne vil derfor være at ophæve.

Til godtgørelse af omkostninger for fredningsnævn og Overfredningsnævn tillægges der direktør Rahbek et beløb af ialt 4.000 kr.

T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet for Ribe amtsrådsreds den 2. december 1963 afsagte kendelse vedrørende fredning af en del af Bjørnkær og Klåbygård skov i Vester Vedsted og Ribe Domkirke sogne ophæves.

I omkostninger tillægges der ejeren af matr. nr. 1 a Klåbygård m.v., direktør, civilingeniør Vagn Rahbek, 4.000 kr. Beløbet udredes med $\frac{3}{4}$ af statskassen og $\frac{1}{4}$ af Ribe amtsfond og de i amtsrådsredsen beliggende købstadkommuner fordelt efter folketal i henhold til den senest offentliggjorte folketælling.

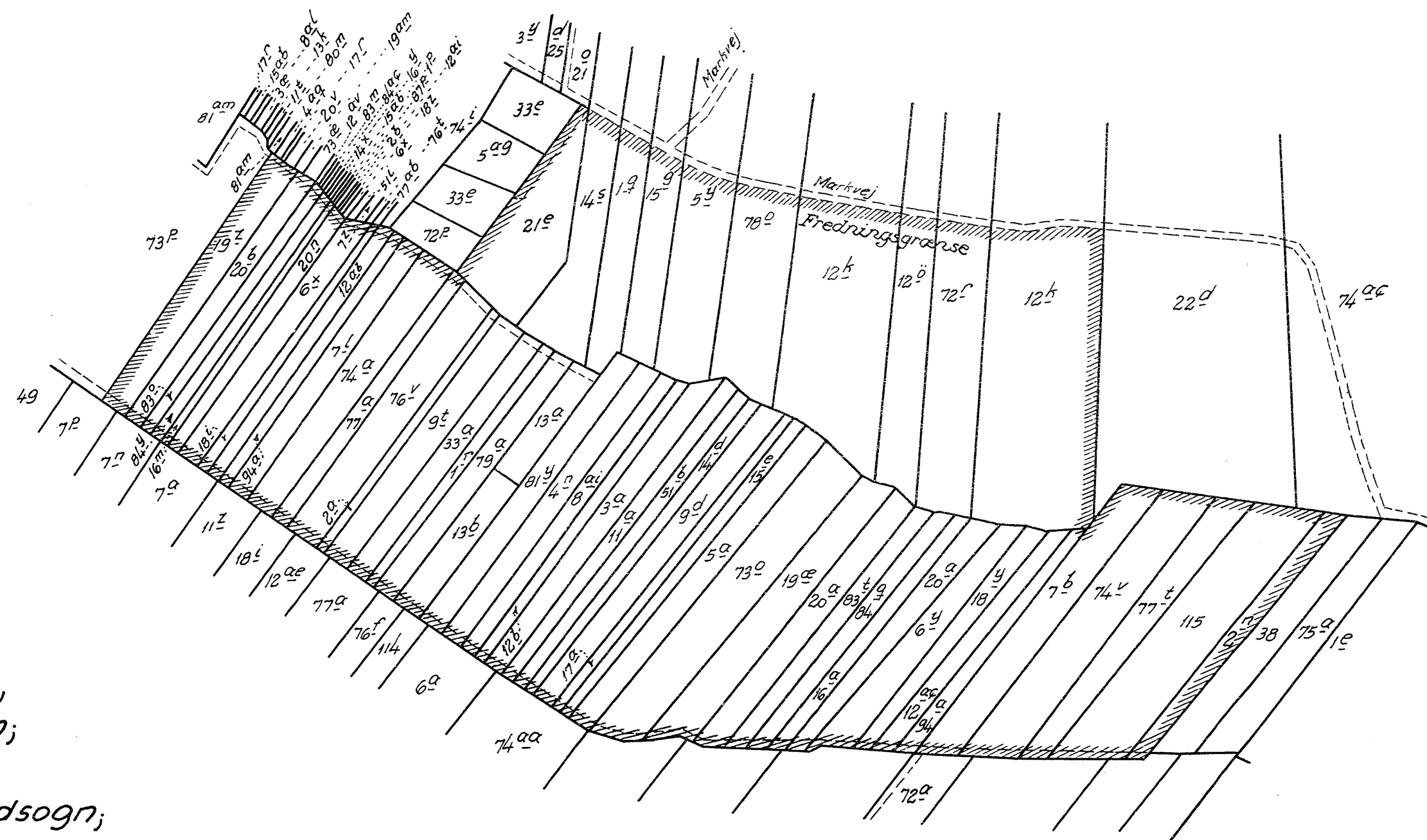
Udskriftens rigtighed
bekræftes.

J. Garde
Garde

KORT>

~~~~~: Fredningsgrænse.

Vester Vedsted By

Terræn af
Vester Vedsted By,
Vester Vedsted Sogn;
Klåbygård,
Ribe Domkirke Landsogn;
Ribe Herred, Ribe Amt.

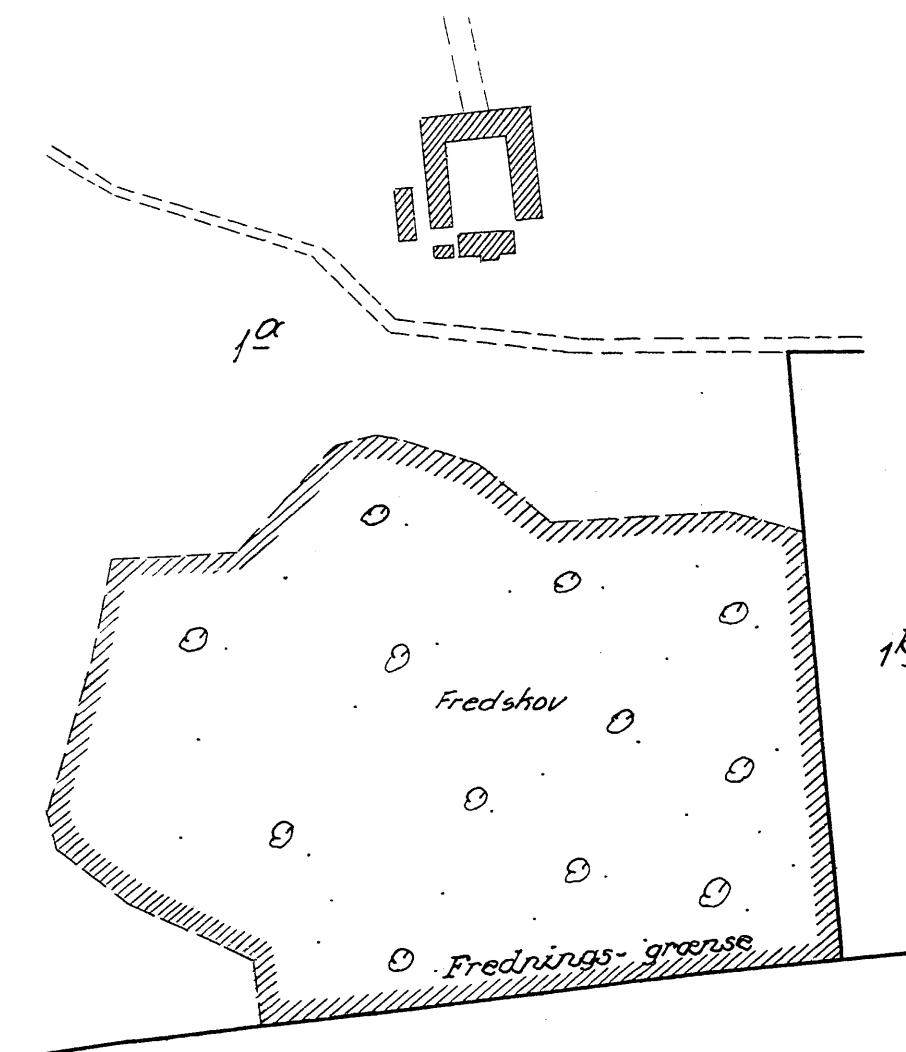
Udfærdiget til brug ved tinglysning.

Varde i november 1963

[Signature]
Landinspektör

1:4000

Klåbygård

Sönderjylland